

Barcelona, 18 de gener de 1929

L'Esquella de la Torratxa

ANY LII - Núm 2586 - 15 cts. - Atrassats 30

ELS TRES TOMBS AL POBLE

—Com estava de bestiar?

—Molt bé! Sols hi mancava el ruc del ferrer i l'ase del farmacèutic.

Banquets ben servits al HOTEL ORIENT

Rambla del Mig, 20
BARCELONA

TEATRE NUEVO

Tots els dies la revista de
gran espectacle

MUSEUM

VIES URINÀRIES Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties,
gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOLVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *flujos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessitat del metge, i ningú no s'assabenta de la seva

malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acné*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florncos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sòkatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

Teatre Català NOVEDADES

Avui, nit, el formidable èxit del poeta Ramon Vinyes

QUI NO ÉS AMB MI...

i la comèdia en 1 acte "L'Encís de 18 anys". Demà, tarda, "La llar apagada", de l'ignasi Iglésies, i "Sed breves", de l'Artís. Nit: "Qui no és amb mi..." i "L'Encís de 18 anys". Diumenge, a dos quarts de quatre, **Els Pastorets**, amb els Reis, que repartiran obsequis a la mainada. A les 6, i nit, a les 10, "Qui no és amb mi..." i "Cura de Moro."

Es d'espata en Comptaduria

Aviat: representacions del **Gran Guinyol de Paris**.

Blenorràgics:

No ho dubteu. El guariment de la vostra purgació està amb els

Cachets Neisserinos

Exit garantit. Tractament ràpid, discret i sense molèsties

Venda: Farmàcies i Centres d'específics

Preu de la capsa: 5'50 pessetes

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les **BLÉNORRAGIES** (purgacions) **GONORREES** i tots els altres **FLUIXOS** de les vies urinàries, per **CRÒNIQUES** que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: **SEGALA**, o a l'autor **A. BORRELL**
Compte de l'Asalto, 5, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Els xofers de Barcelona

Amb motiu de la darrera vaga de xofers, aquests han vist ben clarament quines eren les simpaties de què gaudien a Barcelona. Bé, és veritat que la vaga va ésser improcedent, no pel dia en què va ésser feta — nit darra de 1928, albada de 1929 —, i en la que tota la Ciutat es llença al carrer a festejar el traspàs amb follia pagana, sinó perquè el temps — aquella pluja disbauxada! — féu impopular el moviment. De no haver plogut, de no haver-se mullat tota la gent, de no haver-se hagut d'aixoplugar en portals i davant de façanes les mils i mils de famílies que arribaren a la matinada a la pròpia llar, mullades fins al moll dels ossos, la vaga no hauria estat tan impopular... Però iniciar-la a les dotze del vespre, quan ningú no en sabia res i trobar-se tothom desparat, fou un erro, impossible de desfer, ens en fem càrrec, un cop donada una ordre de caràcter general...

De totes maneres, a pesar d'aquesta impopularitat, tothom en saber el per què del moviment, tenia unes paraules d'afecte per als xofers:

—Es exagerat el que es proposa! Precisament els xofers de Barcelona han esdevingut una de les classes més civilitzades del nostre temps!

I és cert. Barcelona té un servei de taxis com no té cap altra població europea. Ja podem dir-ho amb el cap ben alt. Els xofers de Barcelona són, en l'actualitat, els treballadors més simpàtics i més ben educats, més a to amb el nostre temps, que mai no hem tingut. Nosaltres hem conegut els xofers londinencs, tan tancats a la seva pròpia llengua, que quan un estranger, en un anglès tímid dona una adreça, els plau dir amb vanitat estúpida, que no l'entenen i fer valer la superioritat de parlar anglès correctament: els plau també portar-lo en lloc diferent al demanat justificant que no l'han entès, etc.; hem conegut també els xofers parisencs, els més lladres del món, a qui la policia de monsieur Chiappe dona carta blanca per què puguin robar, amb carnet, als pobres estrangers, que no sabent "el fet" de les tarifes de nit, es troben que han de pagar cinquanta o cent francs, segons l'estat d'alegria en què l'estranger està, des de la Place Blanche a la Place de l'Opera, que és un recorregut de no gaire més d'un quilòmetre, i si el client protesta, llavors els xofers l'insulten dient-li: "sàle metequé", i justifiquen la tarifa assegurant que han fet la guerra "per la civilització i la pau universal"; nosaltres hem conegut els xofers italians — especialment els de Roma, Nàpols, Venècia i Florència, faig excepció pels de Milà, que en conèixer a l'estranger fan voltes i més voltes per la població perquè el taxi marqui més i mai no estan

satisfets de la propina que se'ls dona; nosaltres hem conegut els xofers alemanys, severos, seriosos, impertinents fins i tot, per la manera de tractar el foraster.

I, en canvi, els xofers barcelonins, des que no hi ha propines — la qual cosa ja procuraran, pel bon nom, de mantenir durant la pròxima Exposició — i a més a més mantenen ben ferm i tancat el principi essencial de no trencar aquesta disciplina, tenen un caire de bones persones, de gent simpàtica, de cordial acolliment... Tots els estrangers, tots els forasters, quan s'han familiaritzat amb la franja groga i el nom de les diferents entitats que treballen sense propina, troben que el servei de taxis és del millor que hi ha a la Ciutat...

Es més, fins tothom es queixa que a la vora de les estacions no hi hagi taxis d'aquesta mena, i que l'entrada a la Ciutat dels estrangers i forasters es faci amb aquelles carraques de l'any setanta i els conductors de les quals tenen un concepte massa poc familiar i atent...

Per aquesta raó de simpatia, els xofers barcelonins tenen dret a un ajut per part de tots en què fa referència a les seves aspiracions. No de tots els accidents en tenen la culpa els xofers barcelonins. També la tenen els que no saben caminar, travessar carrers, els que s'aturen en mig del pas o bé llegeixen el diari, sense preocupar-se de qui ve o de qui passa...

Aquest és el problema. Si bé la vaga dels xofers no fou arribada en moment oportú, també tenen raó en demanar una mica més de clemència. Potser si que per als xofers d'Angora, Tombuctú, Malaia, les noves disposicions són justes; però per a una classe tan perfectament equànime com la dels xofers barcelonins, fent l'excepció d'alguns dissociats que no trigaran gaire a desaparèixer, perquè aviat conduiran la carraca amb el palafang tant sols.

Cal, doncs, que se'ls faci justícia i que també es condemni els que no saben anar pels carrers. Proposem uns "caminadors" per a senyores i senyors, fins a que pels carrers cada qual vagi per la seva banda, que com totes les coses del món es divideix en dos bandols: esquerres i dretes.

FRANCESC MADRID

LA VERITAT I LES ERRADES.

No fa molt, en una revista piadosa, un articulista començava la seva crònica en aquesta forma: "Ens trobem sense mitjans..."

El linotipista, però, li féu dir: "Ens trobem sense mitjans..." I malgrat que cometés una errada, tenia raó el linotipista: l'article era d'un distingit frare franciscà. Però vet ací una altra errada, i aquesta en un periòdic de esquerra: "Demà, diumenge, davant de la cascada del parc, es tocaran sardines." Com devia botzinar el senyor Montoliu en llegir-ho!

La nova idolatria

La matèria matarà l'esperit. Ahir era adorat un ídol fotogràfic. A la seva mort tot el món femení s'endolorí grotescament. Les filles d'Eva de tota la terra, bagasses, verges revellides amoroses de tota edat i condició es convulsionaren patèticament. Quantes llàgrimes, quants sanglots, quants estirar-se els cabells costà aquell pobre Rodolfo Valentino.

Avui la mort d'un home de boxa omple de desesperació la humanitat. A Nova York milers de fanàtics, remolcant entre ells els curiosos, han desfilat davant del sarcòfag de Tex-Richard. Comprenem que hi desfilessin els boxadors cèlebres amb desig d'ésser-ne. Però també les dones en vestit de "soirée", infants perquè prenguin exemple!... Quina pena! Uns rètols advertien que la gernació seria admesa a venir encara, a l'endemà al matí a adorar el cadàver de l'ídol. Això no és tot! En molts llocs s'ha guardat un minut de silenci al curs de les manifestacions esportives. Un minut de silenci com per la commemoració d'un gran mort, d'una gran emoció!...

I, segons llegim, aquest Richard és mort per por d'una operació! L'home que organitzava el cop de puny dels altres, temé el cop del bisturí sobre la seva carn viva.

L'Amèrica té evidentment coses admirables, però té també idolatries estúpides que fan rebaixar força el valor moral en l'home.

A.

FARGNOLI

Sotmetent-nos a l'actualitat, haurem de dedicar aquest glossari a Sant Antoni dels Ases — sigueu respectuosos i empreu la majúscula —, que s'escau no sabem quin dia d'aquesta setmana. Però l'actualitat, moltes vegades, és trista o lletja. Per amor a la intel·ligència no ens podem fer esclaus d'ella.

Així avui no dedicarem el glossari a Sant Antoni dels Ases. — Que els ases ens ho perdonin. El dedicarem a Adolf Fargnoli.

Adolf Fargnoli té oberta a Els Blaus, de Sarrià — aquest recó que sempre mereixerà les nostres lloances — una exposició de les seves arquetes. Adolf Fargnoli és una exquisida ànima d'artista, plena de sensibilitat, de delicadesa, d'intel·ligència. Mireu, si no, els noms que ell ha posat a les seves obres: Capseta dels estels del teu record... Capseta "jo penso en tu... t'estimo..." Capseta del gentleman de l'Honor... Capseta d'una cançó de petons... Capseta de la simfonia del silenci... Capseta de la felicitat que torna... Cofret del perdó... Cofret de la dansarina de les trenes d'or... Cofret de la dama perfumada de maternitat... jo guardaré les teves penes i les teves alegries... El blau dels teus ulls és com el blau del cel... Acosta la carícia de les teves mans enjoiades de suavitat, i pren-me.

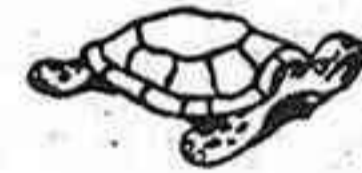
Aquests noms us diran prou bé com Adolf Fargnoli és un artista personalíssim, gens vulgar. I ja no cal dir que els cofrets responen dignament a la bellesa del nom; alguns d'ells són comparables a les joies del Cellini.

L'art d'Adolf Fargnoli l'han elogiat Santiago Rusiñol, Ignasi Iglésies, Carles Rahola, molts i molts altres.

Puig Pujades, un dels més dignes escriptors de la nostra terra, ha dit a propòsit d'aquest artista:

"Dia vindrà que els futurs historiadors o cronistes de la nostra civilització midaran la cultura dels pobles no solament pels llibres o llegidors que hi hagueren, sinó també per les obres d'art que en cada indret s'hi haguessin abocat. Així mostraran la selecció de l'esperit dels seus habitants en acollir i adaptar-se l'art excels de Fargnoli, que és la veu de les seves aspiracions més nobles i el primer disciplinari de les seves emocions, car és en la lleugera ombra rosada on s'albira la valor d'un diamant, com serà en la presència o absència d'una creu o cofret de l'artista empordanès que es judicarà l'exquisidesa d'un bon gust, la gràcia sensitiva d'una dansa, o la justa elegància d'un gentleman."

VIRAI

En Pepet Gitano

A Girona ha mort En Pepet Gitano. Que qui era En Pepet Gitano? Un dels tipus més populars de la vella i bella ciutat.

No era, doncs, un personatge? No, no, senyors; però no sempre ens hem d'ocupar de personatges. Els personatges, moltes vegades, són inferiors als tipus com En Pepet Gitano.

Quan En Rusiñol anava a Girona a pintar, sempre era En Pepet Gitano qui li portava el cavallet i la capsula dels colors.

En Pepet Gitano, durant la seva vida accidentada i vària, n'havia fet de molt crespes. Va perdre certa vegada un meló, i, des d'aquell moment, la seva vida es lligà a aquella pèrdua.

Deia: "això va passar dos mesos abans—o després—, de perdre el meló..."

Una altra vegada, segons diuen, es va penjar, perquè a casa seva no li havien volgut donar escudella.

Pepet Gitano deixa, si no altra cosa, un ric anecdotari.

Joventut

A Maria G.

Oh joventut, envejable riquesa!
tota et bellugues a dintre ma sang,
puc servir sempre aquesta joia encesa
que en fa oblidar que sigui fet de fang?

Podré gosar, patir a la vegada
tot aquest deliri i grandesa llur,
d'esflorar llavis amb una besada,
i esperar inconscient el temps futur?

Més no, els anys són una fina daga
que els nervis va tallant poc a poc,
i les lluisors dels ulls ella t'apaga,
i et deixa sens caliu i el llavi fred.

M. Mainou Pla.

—¿...?

—Què fas, nena?

—Escriu una carta per a un concurs grafològic.

AUTOR D'EXIT

—Es ven la teva novella?

—Com a vendre's, sí que es ven; ara, el que falta és que algú la compri.

Qui no és amb mi

Amic Vinyes; no hi ha prou llor florit
per a cenyir la vostra testa augusta;
sabeu pastar matèria i esperit
i marcà a cadascú la norma justa.

Heu fet un Angel de bondat
que Déu en l'esperit se li aferra
i amb els ulls fets cap a l'Eternitat
s'entrebanca per terra.

Heu dit aquell seminarista
que va amb la llei de Déu als dits
i l'acusen d'heretge i de purista
i l'omplenen de dubtes i neguits.

Ell només té una ratlla dreturera
que és la ratlla sublim de la bondat;
per ésser bo, no acaba la carrera,
per ésser bo, és sempre un malaurat.

Fa sentir de l'amor els primers glavis
a la Rosaura, ànima de gel
que sols comprèn l'amor que crema els llavis
i ell sols comprèn l'amor de cara al cel.

Per ésser bo, dóna el seu nom al fill
d'un altre home i Rosaura, fill d'amor mentida.
En nom de Déu arrisca tot perill
i es veu burlat de Déu i de la vida.

I aquest bon Angel és abandonat
àdhuc dels sacerdots que amb ironia
li diuen que en té massa de bondat;
i per bondat troba dolenteria.

I es dóna compte de què, contra seu,
contra la llei divina i contra el bé,
hi té la vida, i els homes, i Déu
i l'Univers sencer.

I dubta de la Mort i de la vida
i del diví i de l'humà,
i pel dubte té l'ànima ferida
i ni creu en la calma d'aquell més enllà.

Amic Vinyes; no hi ha prou llor florit
per a cenyir la vostra testa augusta;
sabeu pastar matèria i esperit
i marcà a cadascú la norma justa.

I feu volar els esperits entre dos blaus,
el blau immens del mar i el del nores del cel,
i els feu perdre com naus
amb les veles esteses de l'anhel.

I feu baixar dels somnis irrealis
i feu veure la vida tal com és,
perquè els creients en els déus immortals
vegin ben clar que no els serveix de res.

SALVADOR PERARNAU

Adrià Gual

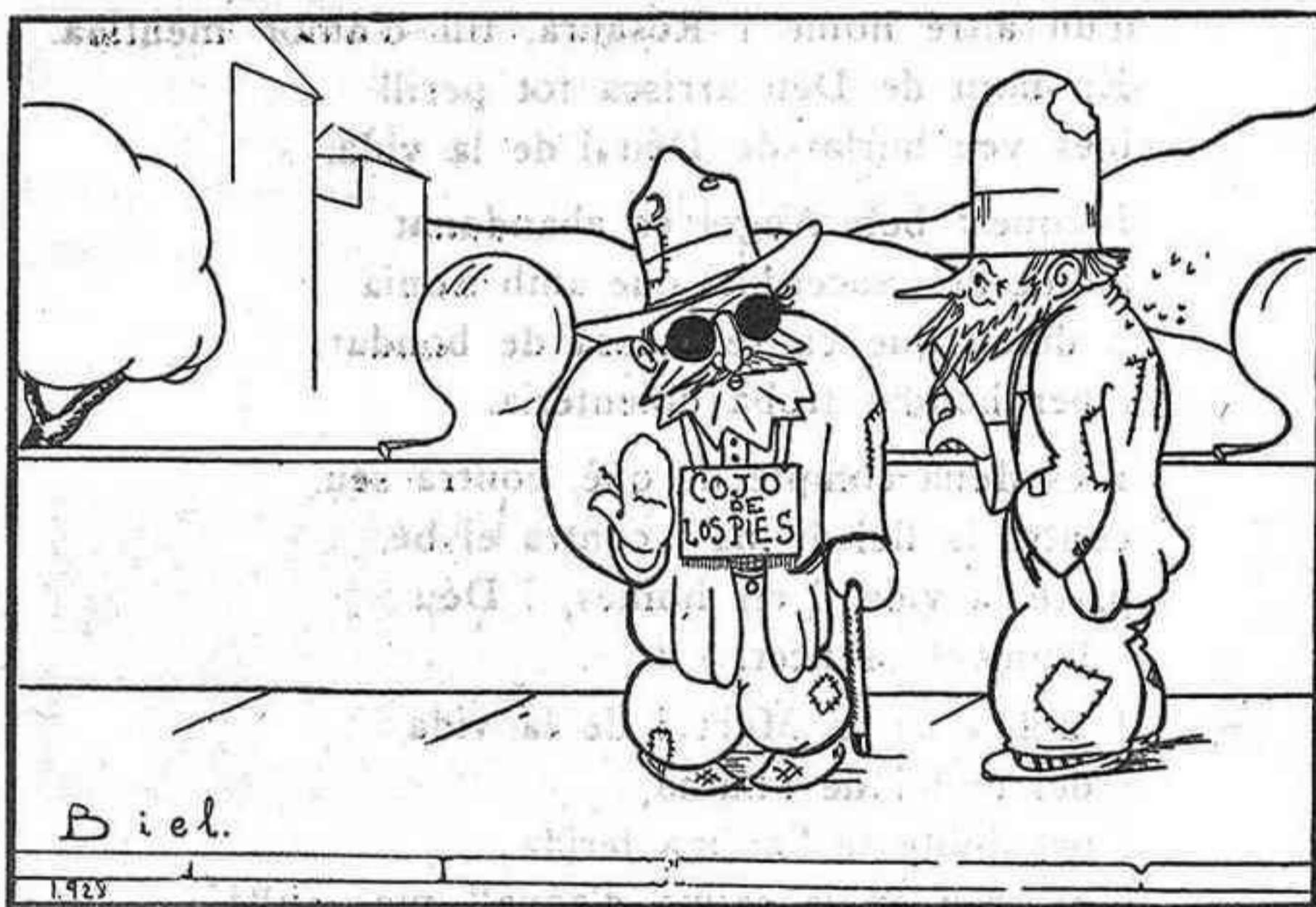
El nostre estimat amic, el gloriós autor de *Misteri de dolor*, està malalt. La seva malaltia inspira temibles inquietuds. No obstant, sembla que el seu estat no és desesperat, sortosament.

Ja no cal dir com desitgem que el gran artista, el creador del Teatre Intim, torni a la salut.

COINCIDENCIES

—El que tothom estranya és que la teva filla, tenint uns ulls tan bonics, s'hagi casat amb un oculista.

ENTRE POBRES

—Tan aviat, i ja plegues?
—Es que estic citat per a fer un préstec a un senyor.

TOT CANVIA

—Una altra factura? Filla, pensa que els temps canvien.
—Precisament, papa, és d'un impermeable i un parraigües.

“El Contracte Social”, de J. J. Rousseau. — Traducció de Ramon Vinyes. Col·lecció d'obres Selectes. — 2'50 pessetes.

No cal pas que anem, ara, a fer una crítica d'aquest llibre i el seu autor. No cal pas, ara, que pretenguem descobrir “El Contracte Social” i Rousseau.

“El Contracte Social”, traduït a totes les llengües, féu un gran escàndol en publicar-se. Per aquest llibre és considerat Rousseau com un dels precursors de la Revolució. I, en efecte, “El Contracte Social” exercí una influència decisiva en la Revolució. Robespierre el tenia damunt la seva taula de treball, a casa els Duplay, com si es tractés d'un breviari. Quan París es dividí en seccions, una d'elles s'anomenà d'“El Contracte Social”.

Hem comparat aquest llibre, un dels més populars de Rousseau, amb un breviari. I ja ho és: un breviari laic i per a laics. Un breviari per a homes lliures, que estimin la intel·ligència, la bondat i la justícia.

No podia, doncs, mancar “El Contracte Social”, en aquesta Col·lecció d'obres Selectes, de marcada orientació liberal. La seva lectura serà sempre profitosa i útil al poble, al treballador. I, ja no cal dir-ho, a l'home de lletres també.

Les traduccions d'aquesta Col·lecció d'obres Selectes, són sempre íntegres i directes. A més a més, estan curiosament revisades. D'aquesta d'“El Contracte Social”, de Rousseau, no se'n poden fer més que elogis. La signa Ramon Vinyes, la personalitat literària del qual va acusant-se més de dia en dia.

Es Ramon Vinyes també qui ha prologat el llibre. Un bell pròleg en què hi han atinades reflexions i en el que la figura de Rousseau hi és estudiada amb amor.

Fulls d'almanac. — J. M. López-Picó.

Ultra les seves ofrenes líriques — recordem les darres — *L'oci de la paraula, Meditacions i jaculatòries, Temes* — Josep Maria López-Picó ens dona, de tant en tant, uns reculls de “Moralitats i pretextos”. *Fulls d'almanac* és un dels dits reculls, el cinquè.

Josep Maria López-Picó, el gran senyor de la lírica catalana, ens dona, en aquests volums, les seves anotacions crítiques. Crític intel·ligent, d'esperit cultíssim, obert a tot aire de civilització, a tota veu de bellesa. A Catalunya no hem llegit cap crítica que superi en elegància i espiritualitat la de López-Picó, en els seus reculls de “Moralitats i pretextos”.

El judici crític de López-Picó, allunyat — sortosament — de tota inútil i vana actualitat immediata, té una gran valor: la serenitat.

Aquestes anotacions crítiques, fetes al moment precís i gracios — és a dir: en estat de gràcia — i deixades madurar després, hem de considerar-les i estimar-les com ço més depurat i transcendental que es fa a casa nostra.

Com es tracta d'una crítica de poeta — és a dir: d'una crítica noble i superior —, algunes d'aquestes anotacions tenen la gràcia pura de poemes. Exemple: “...tota la vida he volgut servir-ne la música, per allò que diu que l'home que no té música en son dintre, és bo per trampes, fingiments i espolis; i si de vegades he estat massa callat de mena amb tu mateixa, és per allò que també diu que la

Art i Artistes

virtut de la música ve del silenci". "Més endavant sabràs l'ombra que fan a la quotidianitat les ales d'un llibre".

Fulls d'almanac, és un volum que cal llegir i rellegir: aclareix perfils i conceptes, figures i paisatges. La claror que es desprèn de les pàgines de *Fulls d'almanac* és claror d'intel·ligència i de bellesa.

Almanac de la Poesia

Com cada any, l'impressor Altés ha ofrenat als seus amics *l'Almanac de la Poesia*. En aquest de 1929 hi col·laboren Marian Aguiló, Joan Alcover, Bernat Artola Tomàs, Magí Ballbé, Lluís Bertran i Pijoan, Dom Antoni Brenach, A. Brunet Magrané, Francesc Cañadas, Josep Cardona, Ambrosi Carrion, Josep Carner, Concepció Casanova, J. Cortés Buhigas, A. Esclasans, Fages de Climent, Joan Ferraté, J. M. de Garganta, Ventura Gassol, J. Carner-Ribalta, Ignasi Iglésies, i molts altres.

ALPHA

ALTRES LLIBRES REBUTS

Les banyes del Tibidabo, de Domènec de Bellmunt.

Pigmalió, de Pere Coromines.

La Nova Revista, número d'Octubre i Novembre.

Nuvolades, de J. Roig i Raventós.

L'oci d'un filòsof, del malaguanyat i magnífic Cristòfor de Domènech.

La Revista, Juliol i Desembre 1928.

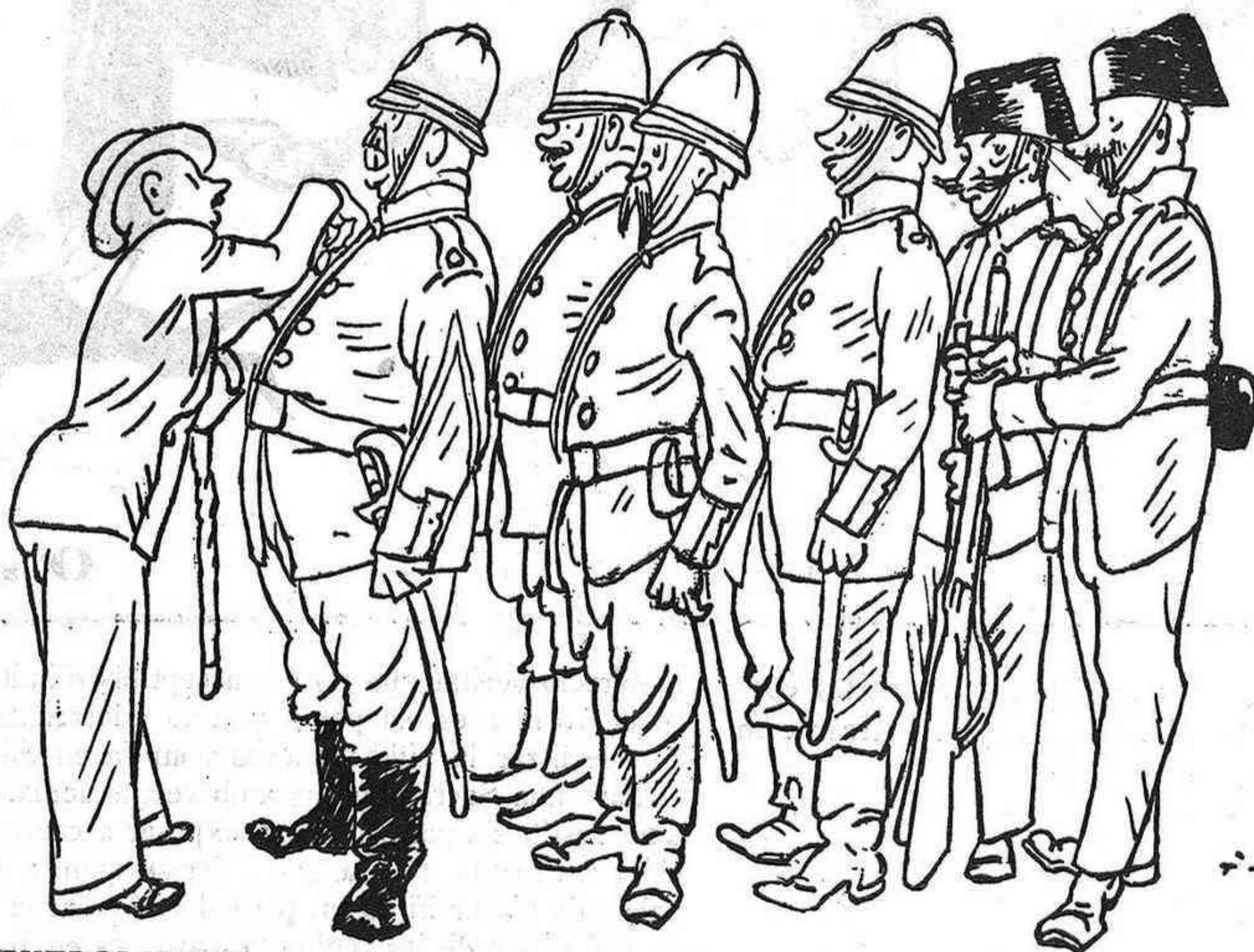
GALERIES LAIETANES

En Sainz de la Maza és un dels nois joves que promet, i en la seva pintura enciclopèdica, ja que igual fa retrats que paisatges o marines, s'esforça en adquirir una personalitat pròpia seguint, però, les normes clàssiques i sense pretensions de revolucionar res. Té excel·lents condicions de dibuixant i la seva visió del colorit farà, indubtablement, que arribi a destacar-se entre els pintors de la present generació.

Un gironí més que si persevera arribarà a fer el seu nom conegut entre els pintors de veritat és en Francesc Gallostra qui en les teles que ara presenta per primer cop a Barcelona es mostra tal com és; un pintor en qui encara s'endevina la ingenuïtat de l'artista poc fet, amb les inevitables desigualtats dels temperaments fermes que encara no han trobat la forma definitiva de plasmar la seva visió, però que en mig de titubeigs inevitables deixen sortir pinzellades genials que avaloren tota una obra.

Un xic cru de color encara, quan els anys i la pràctica donin quelcom més de suavitat a la paleta d'en Gallostra, serà certament un dels valors positius de la nostra pintura paisatgista.

En Jacint Ballesté, que mai ha fet gran cosa, no es fa càrrec de que els temps avencen i no es pot seguir tota una

FUTBOLISTICA

—S'imposa una medalla als veritables herois del campionat.

ELS TRES TOS A CIUTAT

O sigui: el progrés vestin la tradició

vida fent les mateixes coses que si abans, en certes èpoques passaven inadvertides, avui es fan ja remarcar com a pobres i fora de temps.

SALA PARES

Dos pintors valencians han fet arribar a Barcelona un vent de revolució que, si els nostres joves desorientats no paren compte, farà girar el cap a més d'un d'ells.

Per a fer la pintura d'en Pere Sánchez i en Genar Lahuerta cal, abans que tot, una intel·lectualitat ferma i una

inspiració veritat que no és susceptible d'imitacions servils ni de formar escola per a pintors adoztenats.

Idealitzar la vida moderna com fa en Sánchez, representant una Sacra Família amb vestits actuals i una Verge amb vestits de pagesa és tan exposat a caure en lo carrincló i poca-solta, que sols pot fer-se quan a darrera d'una paleta de pintor hi ha un pensador. Cercar la representació de cadascuna de les regions espanyoles en forma d'al·legories pictòriques sense fer croms per a calendaris, no pot fer-ho més que Lahuerta amb tota la visió clara dels tipus i dels ambients.

Res més lluny del llatinisme fàcil que tants conreen per esperit de ramat, que la pintura d'aquests dos pintors de València que han fugit de la imitació servil de tota la co-

lla de Sorollistes, per a fer pintura desusada en nostres terres com és la d'ells.

Dos pintors de mèrit positiu de qui molts se'n riuran, sens dubte per incomprensió, però que, de tot lo que hem vist en els temps darrers, és gairebé l'únic que ens dona la sensació d'una renovació sana i que, sense deixar de recó les normes de la veritable pintura, saben fer quelcom de nou i de mèrit positiu.

LA PINACOTECA

L'Exposició d'aquarelles que darrerament va fer En Sabaté Jaumà, va reconciliar-nos amb l'especialitat pictòrica que ell conrea i a la que teniem certa prevenció per ésser tants i tants que amb el nom d'aquarellistes fan

estampes dignes de representar la indústria alemanya.

En Sabaté Jaumà, amb un vigor i una sensibilitat que comptats companys del seu art tenen, fa paisatges i marines que no tenen res a envejar als olis més ben pintats. Té una traça especial en triar motius, insignificants en si, però que mirats com ell sap veure'ls i pintats com sap fer-ho, donen la impressió d'obres grans, miracle que sols una visió com la del pintor de què parlem, és capaç de fer, descobrint-nos recons de casa que no coneixiem i trobant temes de gran bellesa sense necessitat de viatjar cap a llocs on ja és clàssic que els pintors vagin a cercar inspiració.

Per a finir, en Sabaté Jaumà és un artista complet; domina la tècnica del seu art i figura en primer lloc entre els aquarellistes contemporanis.

BORRIOL

FUTBOL

Els amants del futbol català han tingut una decepció amb el sorteig que, per las semifinals, tingué lloc dilluns després de quedar proclamats l'Espanyol, el Barça, el Madrid i l'Atlètic de Bilbao, sots-finalistes, a conseqüència de les victòries assolides diumenge.

El sorteig ha decretat que els dos cercles catalans disputessin entre si una semi-final; per tal motiu, no podrà tenir lloc l'esperada final Espanyol-Barcelona, que tant hauria fet tronar i ploure i tants atacs de dispèpsia i "d'enterocolitis" hauria provocat entre els acèrrims d'uns i altres colors.

Més el directius, que vénen a ésser com la prosa de l'Esport, que mentre els socis somniaven en llores i triomfs, ells tenen posat el pensar i el cor en la caixa de cabals, desitjant solament fer "calderades", han tingut una immensa alegria en veure que Barça i Espanyol tindran que veure's novament les cares en les semi-finals, puix això representa dos plens a vessar, dos partits de la màxima emoció i, per tant, dues guixetes "record".

Els directius es freguen les mans de contents, puix tot el dèficit que els hagi pogut portar el Campionat d'Espanya serà crescadament compensat amb els plens que tant a Les Corts com a ca'n Ràbia s'apropen.

Els socis estan tristos; la gran victòria que per al futbol català hauria estat que els representants seus disputessin el partit "cumbre" del campionat espanyol, no poden gaudir-la. Un dels dos, forçosament, ha de resultar eliminat. I potser, en futurs torneigs, no es presentarà tan fàcil un cas semblant; el gran onze que té aquest any l'Espanyol, no se sap si podrà conservar-lo; i el Barça, si bé torna a ésser l'equip de la xamba, arriba un moment que també la sort s'acaba.

Mes, també poden aconsolar-se el socis, que jamai com en aquesta ocasió els Barça-Espanyol no hauran resultat tan interessants. Fins ara havien estat disputats en torneigs regionals, i ara, per primera vegada, es veuran front a front els "eterno rivales", en un encontre per al títol d'Espanya.

Res, que al pas que anem, i si després de dos partits hi ha empat de tal manera que ni això del "goal-average" hi sigui a temps, veurem fins als mossos encarregats del llaurar l'herba dels camps de futbol, marcant de vuit cilindres per cada dia.

Visca el futbol, modern manà que cau per a molts que, d'ençà que s'ha implantat el joc de la guitza, han adquirit categoria de milionaris!

Jepet.

Fets i no paraules

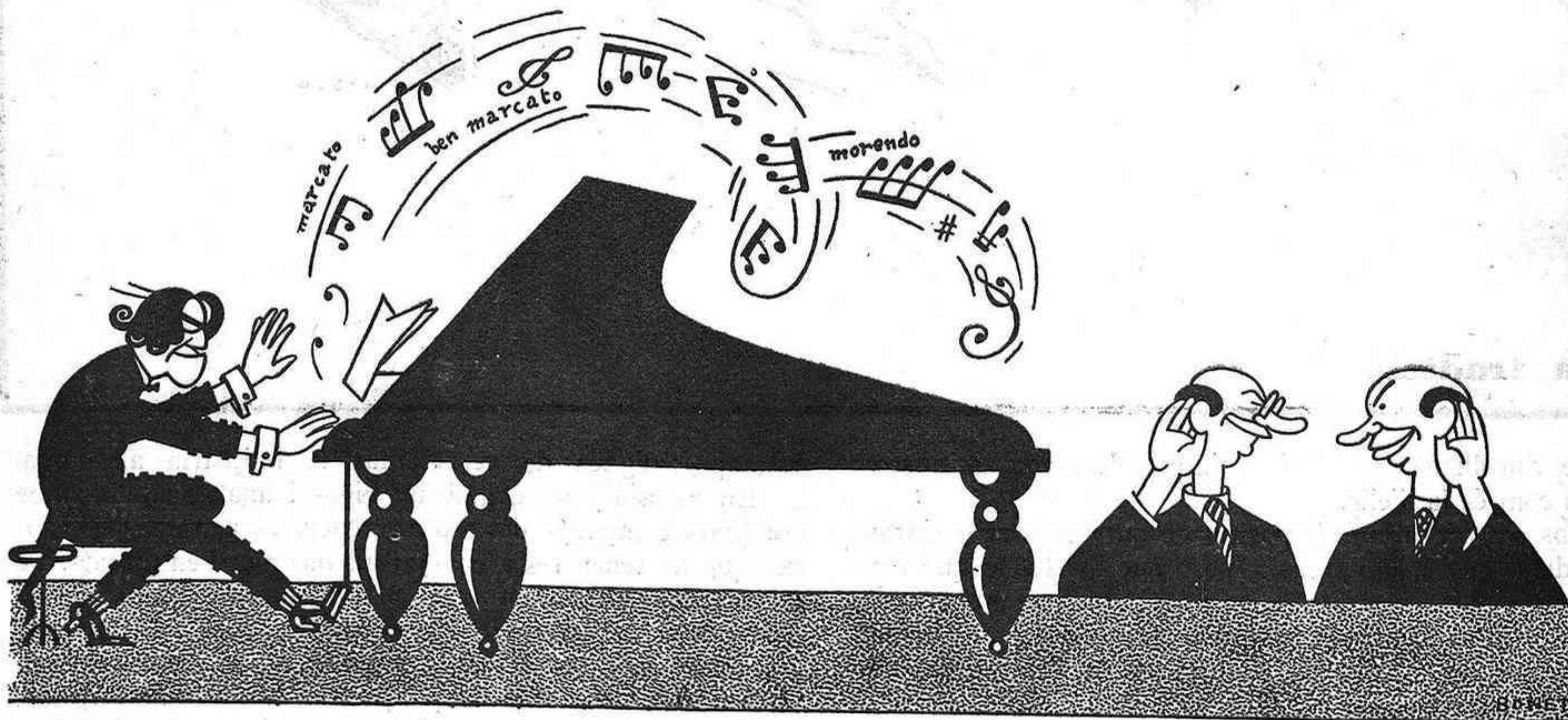
El jove vescomte Ennismore, fill i hereter de Lord Listowel, que recentment ha renunciat als seus títols per anomenar-se simplement amb el seu nom, és socialista.

Acaba de fundar amb uns amics una societat anomenada "Breighbours Limited", a la qual cediran llurs béns, que els administrarà a favor dels pobres.

Aquests socialistes pràctics i practicants, havent cedit tot el que posseeixen, rebran una pensió de 3 lliures per setmana, si són fadrins i de 20 si són casats.

Els membres rics del Labour Party seran invitats a adherir-se a la nova associació. Es creu que el gendre de lord Curzon farà part d'aquest agrupament.

Sembla que tot això és cert. La premsa catòlica, però, diu que es tracta d'un bluf. Tindrà raó? Els catòlics han cregut sempre que la santedat i l'amor a la pobresa era una cosa que només feia bonic de llergir-la a l'Any cristià. Però a la vida!...

ELS DESMEMORIATS

—Deixa'm fer un nus al mocador, per recordar-me d'aquesta melodia.

DE FUTBOL

—Serem campions, però ens costarà molta àrnica.

GRAN TEATRE DEL LICEU

Amb la representació de "Les Bodes de Fígaro", d'abans d'ahir s'han acabat aquest any les funcions dedicades a Mozart.

Tots els crítics han estat d'acord en lloar tant l'execució d'"El Rápto del Serrallo", com la de "Les Bodes de Fígaro". Per al nostre gust encara fou més completa l'harmonia dels elements personals aplegats per a la primera obra, i tant és així, que la senyora Joke ens deixà un record inesborrable.

Però "Les Bodes de Fígaro", que en decoracions no quedava tant bé, excel·leix talment per la bellesa i la perfecció de la música, que un no s'ho sap acabar. No creiem que abans ni després de Mozart s'hagi produït una altra obra que realitzi en una forma tan acabada totes les possibilitats del teatre líric.

No tenim el costum en aquestes cròniques de puntualitzar els fragments que ens semblaren més ben encertats. Però aquesta vegada no ens sabem estar de recordar, en el segon acte, l'ària de Querubí i el tercet del comte, la comtessa i Susanna, i en el tercer acte el duo de la carta entre Susanna i la comtessa. També en el quart acte, el comte i Fígaro se'ns en portaren en revols de gràcia i d'emoció.

Apuntem els noms dels artistes: la senyora Hussa (comtessa Almaviva), la senyoreta Kandt (Susanna), la senyoreta Perrhas

(Querubí), el senyor Janssen (comte), i el senyor Schutzendorff (Fígaro). I el capità de tots, el mestre Schillings. El conjunt és un dels millors que hem vist al Liceu, i potser el més adient amb l'obra que havien d'executar.

I ara parlem d'aquest altre personatge que tant contribueix a la representació d'una obra: el públic. Encara que no va estar tan bé com els artistes, ens va semblar que havia millorat força la seva comprensió en vist els anys anteriors.

Ja sé que no s'estila de parlar d'aquest personatge en fer la recensió d'una estrena o d'una reposició teatral. Però jo demano que em sia tolerada aquesta innocent impertinència.

El públic va fracassar sorollosament en la representació de "La Flauta Màgica", ara fa dos o tres anys. No sabia de què anava. Esperava de l'obra una mena d'emoció que l'obra no li havia de dar. Opino que la crítica va estar injusta en atribuir als artistes tota la responsabilitat del fracàs.

L'any passat, el públic ja no va tenir la desil·lusió del que no sap què li han de dar. El seu snobisme impenitent li feia trobar Mozart massa pueril, poca cosa "pel dia d'avui".

Una bona part del públic s'havia assabentat aquesta vegada que en nom de Wagner feia lluç de rebutjar Mozart. Potser és que el snobisme evoluciona, però jo trobo que àdhuc el snobisme pot fer bons serveis, si no va massa lluny d'osques.

En resum ens sembla que s'ha començat a Barcelona una nova tongada de boga mozartiana i que en les futures renovacions del repertori del Liceu, no hi haurà més remei que intentar el "Don Joan", i el "Cosi fan tutte".

Clau de Sol.

NOVEDADES

D'un quant temps ençà, que a l'entorn del teatre català — caigut en una franca decadència —, es fa una atmosfera apas-

sionada i propícia a una noble renaixença. Ambrós Carrion, Lluís Capdevila, Francesc Madrid, Marc Benet, el propi Ramon Vinyes, remouen des de la premsa aquesta interessantíssima qüestió del teatre.

Sembla que aquesta campanya ha repercutit en un sector d'opinió. Sembla que neixen aires nous. Aquests aires, que cal convertir en vents, en tramuntana, escombraran tota la immundícia de l'actual teatre. S'ha arribat a un moment — tristíssim, vergonyós — en què la majoria dels nostres autors, per a pensar en el públic, — i en la bestiesa del públic —, s'obliden de la bellesa i la dignitat. En aquesta tasca els ajuden certs crítics incapacitats i indocumentats.

D'un quant temps ençà, dels nostres escenaris se n'han allunyat les passions, les idees, la intel·ligència. D'un quant temps ençà triomfen la banalitat i la ordinarietat, triomf abominable.

Ara, sortosament, l'opinió sembla reaccionar. Hom veu que el teatre ha d'ésser quelcom més que titellada ridícula o esplai digestiu. I es comencen a protestar les obres a l'ús, les obres escrites per a passar l'estona — però per a passar-la malament —, les obres de pasta de tortell. I s'aplaudeixen les que tenen una veritable i autèntica valor, una veritable i autèntica dignitat. Són poques, per ara. Però ja en vindran de noves.

"Qui no és amb Mi..." és una d'elles. Ramon Vinyes no ha pensat en el públic — millor: pensar en el públic, avui, és llas-timós — en escriure "Qui no és amb Mi...". Aquest sol fet li dóna ja una superioritat sobre la majoria dels altres autors que, pensant en el públic, escriuen unes obres ensopides i molt morals, en les que mai no es manca al respecte a ningú. Però mancar al respecte del públic és donar-li, precisament, les obres que avui se li donen, i de les que, sortosament, s'isola "Qui no és amb Mi...".

"Qui no és amb Mi..." és un drama en to major: de crit, de passions, de violència suprema. És un drama de lluita, que té una alenada aspra i sensual. Aquesta alenada de sensualitat — tot el segon acte — dóna al drama una nota càlida, tèrbola, espessa, que per contrast, ajuda a perfilar i a aclarir la figura del místic, que és la bondat i l'espiritualitat.

El llenguatge té una noble prosa poemàtica i és ric en imatges i sabor.

L'obra fou presentada d'una manera decorosa. En l'escena de l'acte tercer ens hi sobrava, però, una taula.

La interpretació excel·lent de debò. I això es comprèn. Amb les obres mediocres o francament dolentes, la personalitat dels actors s'anulla, desapareix. En obres d'un veritable valor, en canvi, passa tot el contrari.

Molt bé la senyora Baró, actriu de gran intel·ligència i temperament, a la que mai no hem vist equivocar un personatge. Al senyor Torrents, en ço que va de temporada, no havíem pogut veure'l encara. Cosa que té una fàcil explicació: no havia trobat, com necessiten els actors, obres amb cos. El senyor Torrents interpreta "Qui no és amb Mi..." amb una justesa i un encert dignes de tot elogi. Com digne de tot elogi és la labor del senyor Martí, actor la personalitat del qual va afermant-se de dia en dia.

En un segon terme, en el que es posa l'obra, molt bé els senyors Gimbernat, Gómez, Parreño, Ferrándiz, Xuclà, i les senyorettes Jofre i Espinosa.

ESPAÑOL

S'ha estrenat "Poseu-li la camisa", "Poseu-li la camisa", és una comèdia castellana, — "La locura de don Juan", d'Ar-niches — que ha traduït al teatre català el senyor Samsó.

BARCELONA

Ha debutat la companyia d'Aurora Redondo i Valerià Leon.

S'ha estrenat una cosa d'un senyor Lluís de Vargas, "Quién te quiere a ti?"

Hom diu que aquest senyor fa gran èxits a Madrid. Francament, no ho entenem. ¿Quién te quiere a ti? és una cosa poca-solta, melodramàtica i cursi.

La interpretació val tot — les pessetes. Sempre és un consol.

TALIA

Joaquim Montero ha estrenat una revista "Radio-revue". Montero, que té la mà trencada en aquest gènere, ha conjuminat vint quadros plens d'interès i de gràcia.

"Radio-Revue" ha obtingut un bon èxit.

VICTORIA

Ha debutat la companyia de Tomàs Ros. Ha reprès amb gran èxit — com sempre — "Cançó d'amor i de guerra".

OLYMPIA

Els d'En Sugranyes han deixat aquest teatre per a passar al "Nuevo".

Que l'èxit segueixi acompanyant-los.

ROMEA

Segueixen amb el mateix programa. I segueixen amb poca gent.

APOLO

Avui debuta la companyia lírica de Sagi-Barba i Peñalver.

BOB.

Cançó d'enyorança

Si no sabia què era enyorança,
prou i fins massa ara que ho sé!
Plora, cor meu, per l'estimada...
Serà aviat, o serà tard, quan la veuré?

Lluny és de mi tota alegria
i visc tan sols del seu record;
dia darrera d'altre dia
sempre esperant glateix el cor.

Si em pregunten de la tristesa,
la seva causa jo no sé dir.
La joventut que ara a mi em falta
tant sols amb ella la puc tenir.

La seva veu i un dolç somriure,
de mi esborrant el temps passat
són goigs que'm porten un nou viure;
viure de joia i felicitat.

Torna aviat; vina a la vora
del qui de tu és malalt d'enyor;
jo et faré ofrena per agrair-t'ho,
d'un gran, etern i excels amor!...

Si no sabia què era enyorança,
prou i fins massa ara que ho sé!
Per tu el cor meu, plora, estimada...
Serà aviat, o serà tard, quan la veuré?

LEOCADI NAVARRO

LA TRANQUILITAT PERDUDA

—Que tens migranya?
—Sí, dona; i es comprèn! amb l'escàndol de tants aeroplans!...

"Catalunya Social", amb aquella ironieta que Déu li ha donat (i que per a molts anys li conservi), acusa de rerassagat un escriptor català perquè és anticlerical, encara.

Certament, ésser anticlerical és una cosa anacrònica i ridícula. Però, n'hi ha una altra que n'és molt més encara: l'ésser clerical.

¿I no se'n donen compte del ridícul que fan aquells pobres senyors de "Justícia Social", que fins els mateixos capellans se n'enriuen?

Les despulles mortals del menager Tex Rickard, contingudes en un sarcòfag pel qual Jack Dempsey ha pagat la friolera de 94.000 pessetes, ha estat objecte a Nova York de manifestacions una mica extravagants. En la Sala Madison, convertida en capella ardent, una important orquestra tocava sense descans; el cadafal era il·luminat per dos reflectors, i es comten per milers de dòlars el preu de les flors que hi havia amuntegades al seu entorn.

La gernació que s'apilotava dintre i entorn de l'edifici, era tan enorme, que la policia es veié obligada a intervenir.

A Londres es preocupen dels sorolls del carrer. Ara acaben d'assajar un aparell, semblant a un sismògraf, en el qual s'inspira, i que serveix per a mesurar les vibracions del carrer.

Estem segurs que si l'aparell s'assaja entre nosaltres, a qualsevol via una mica popular i a qualsevol hora del dia — o de la nit! —, l'aparell es fa a miques per no poder resistir les vibracions.

Han estat fundades unes lligues anglo-saxones per combatre el petó.

Això diuen que no és per pudibonderia, sinó per profilaxi (almenys, el pretext és subtil). El petó és acusat de propagar la grip.

El ministre anglès d'Higiene preconitza l'abstenció dels petons.

Ara, a Anglaterra, es sentiran diàlegs amorosos, d'aquest tarannà, aproximadament:

—Si m'estimes, no em besis pas. Abraça'm de lluny. No m'engripis.

L'amor es posa en guarda.

El dia de l'escriptor pren cada vegada més embranzida a Catalunya. Dies passats, a la Llibreria Catalònia, Josep Maria de Sagarra i Domènec de Bellmunt, no es cansaren de signar exemplars dels seus llibres recents.

Naturalment, una gran part del públic de Domènec de Bellmunt era de modistetes agràides.

De la frontera de l'Afganistan ens arriben rumors de que el rei Aman Ullah ha abdicat.

Aquest rei, com recordareu, és el que volia civilitzar els seus súbdits.

La civilització està de pega, d'un quan temps encà.

L'altre dia uns "vius" robaren a dos xinesos. Els robaren deu pessetes: a duro per cap.

Però nosaltres ens creïem que els xinesos eren tans vius! Bé, ells també s'ho devien creure.

Durant les set darreres setmanes, han mort als Estats Units, vint-i-sis mil persones.

I totes de la grip.

Conseqüències de la llei seca.

Amb un xiquet de whisky i de conyac s'hauria pogut evitar l'epidèmia.

S'ha descobert una fàbrica de bitllets falsos de vint-i-cinc pessetes.

Però, és que n'hi han de bons de bitllets?

Nosaltres fa temps — massa temps —, que no em veïem cap.

Ha estat a Barcelona el nou secretari dels feixistes italians. Toca ferro!

Les negociacions entre el Quirinal i el Vaticà, sembla que van per bon camí: al Papa se li donaran mil milions de lires. Pobret!

El dijous prop passat havia d'actuar en el teatre Vigatà (Vich), la companyia de varietés de Mia Riecko "Ballet Funf Girls"; composta de trenta artistes. L'Alcalde, influenciat per les sotanes negres que dominen la ciutat, va suspendre la funció per creure-la immoral.

El més vergonyós és que va esperar a suspendre la representació, a les cinc de la tarda del mateix dia de la funció, quan tots els artistes i equipatges eren arribats.

L'Empresa del teatre Romea, per anunciar una obra nova — una obra nova que, en pocs dies, s'ha tornat vella —, ha fet un cartell.

Fer cartells per anunciar les obres noves, està molt bé.

El que ja no està tan bé, és que els cartells siguin afanats o copiats: com vulguin.

El cartell de què extracta, és copiat d'un del nostre company Ricard Opisso, anunciant, i això no és correcte.

OBSEQUIS

Hem rebut 2 esplèndids calendaris de la casa Germà, de Sabadell, fabricant de l'Anís del Taup.

Un calendari dels tallers gràfics Llauger.

Una placa litogràfica reproduint un quadre de Goya, de les manufactures metàl·liques Fills de Bertran.

J. M. (Palafrugell): "La cançó d'hivern" està molt bé. La publicarem amb gust, com tot el que envi. Però necessitem el seu nom i no les inicials.

Agustí: El dibuix no es aprofitable. Si té veritable vocació segueixi dibuixant, i llavors ja en parlarem.

A. V.: No pot anar.

J. V. R. (Sant Sadurn de Noya): El mateix li diem.

"Un lector": Un esquellot a "L'Esquella", no el posem, perquè ja és massa tard. Però en farem un repic a "La Campana".

AQUEST NUMERO

HA ESTAT VISAT

PER LA CENSURA

Impremta L'Esquella i La Campana : Olm, 8, Barcelona

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELÉFON 18692

Obra nova

Santiago Rusiñol

LES DUES FILLES

Preu: 1,50 pessetes

Acaba de sortir

Cristòfor de Domènech

L'OCI D'UN FILOSOF

Il·lustració de XAVIER NOGUÉS

Ptes. 4,50

De luxe: Ptes. 5,50

S'ha posat a la venda

BARCELONA

Album de dibuixos

de

O P I S S O

PREU: 7 PESSETES

COL·LECCIÓ D'OBRES SELECTES
VOLUM I

E. Murger

Escenes de la vida bohèmia

VERSIO CATALANA D'E. LLUELLES
PRÒLEG DE SANTIAGO RUSIÑOL

Ptes. 2,50

COL·LECCIÓ D'OBRES SELECTES
VOLUM II

J. J. Rousseau

Contracte Social

Traducció i pròleg de

RAMON VINYES

Ptes. 2,50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, rementant l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorga rebaixes.

UN ARTISTA CATALA A MADRID

—Ep! Un cavall que s'escapa: haurà d'anar a parar a la Plaça de Catalunya.